

Gabriela Mazurkiewicz¹, Natalia Żurawska²

Pod merytoryczną opieką prof. dr. hab. Zdzisława Knechta

RELACJE MIĘDZY STUDENTAMI

Streszczenie: *W artykule opisano relacje międzyludzkie studentów o różnych wariantach studiów: stacjonarnych i niestacjonarnych, a także to, jak działają i porozumiewają się oni poza uczelnią. Kluczowym elementem artykułu są różnice zawarte pomiędzy rozwijaniem się relacji i wspólną oraz samodzielną pracą studentów. Opisano rozwój życia towarzyskiego i to jak wygląda organizacja pracy na studiach. Zawarto także charakterystykę programu ERASMUS, opisano rozwój relacji międzyludzkich na przykładzie studentów studiujących w Akademii Wojsk Lądowych (AWL) oraz studentów z wymiany, którzy poznają, jak wygląda nauka na studiach w Polsce, poznają tutejszych ludzi i ich zwyczaje, odmienną od własnej kulturę, nowe zasady oraz tradycje. Ostatnią częścią artykułu jest pokazanie w wyniku własnych badań tego jak układają się relacje pomiędzy studentami w różnych grupach oraz o różnych wariantach studiów. Poprzez ankietę dokonano wivisekcji tego jak kwestia relacji międzyludzkich klaruje się na uczelni wśród studentów studiujących stacjonarnie oraz niestacjonarnie.*

Słowa kluczowe: *relacje międzyludzkie, studenci, studia stacjonarne, studia niestacjonarne*

WSTĘP

Czas studiów to okres zmian, prowadzący do osiągnięcia statusu człowieka dorosłego oraz pełnienia ról społecznych z nim związanych. Jest to zjawisko długotrwałe, a obejmujące zróżnicowane grupy młodzieży.

W tym czasie następuje rozwój osobowości, charakteru i zdolności (w tym intelektualnych i akademickich)³.

Kształtują się relacje międzyludzkie – normatywnie określony schemat oczekiwanych interakcji między partnerami, zajmującymi określone pozycje społeczne i pełniącymi związane z nimi role⁴.

Obecnie aplikujący na studia mają wiele możliwości: uczelnie zapewniają studia w trybie dziennym, jak i studia w trybie zaocznym. Teraz każdy wybiera kierunek i tryb studiów jaki najbardziej mu odpowiada, często łącząc studiowanie z pracą. Uczelnie zapewniają wymiany międzynarodowe w programie ERASMUS, można zatem podróżować po zakątkach Europy, nie przerywając nauki.

¹ Gabriela Mazurkiewicz – studentka studiów I stopnia na kierunku Zarządzanie na Wydziale Zarządzania Akademii Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki.

² Natalia Żurawska – studentka studiów I stopnia na kierunku Zarządzanie na Wydziale Zarządzania Akademii Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki.

³ M. Gibbons, *The Self – Directed Learning Handbook. Challenging Adolescent Students to Excel*, San Francisco 2002, s. 2-3.

⁴ P. Sztompka, *Socjologia Analiza społeczeństwa*, Kraków 2012, s. 124.

Studiowanie zmieniło się z biegiem lat, nastąpiło wiele zmian, które mają na celu pomoc w nauce i szybszy przepływ informacji dla studentów i od studentów. Ważny stał się Internet, w którym znajdziemy media społecznościowe, skrzynki elektroniczne czy wiele informacji przydatnych do nauki. Każdy rok ma swojego przedstawiciela. nazywanego starostą. Funkcja ta pomaga wykładowcom dotrzeć z różnymi informacjami do całej grupy studentów.

1. RELACJE MIĘDZY STUDENTAMI

Młodość studencką wyróżnia i charakteryzuje odrębność, ale i poczucie wspólnoty wewnątrzgrupowej i organizacji wewnętrznej, co prowadzi do opisu współczesnego charakteru polskich studentów, z uwzględnieniem cech wspólnych i różnic wewnątrzgrupowych. Studentów łączy etos, czyli zespół norm moralno-obyczajowych typowych dla tej specyficznej grupy społecznej⁵.

1.1. Relacje między studentami studiującymi w trybie stacjonarnym

Studia stacjonarne (dawniej: dzienne) to forma studiów wyższych, w ramach, których co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów⁶.

Studenci przebywają ze sobą co najmniej 4 razy w tygodniu, po kilka godzin dziennie. Widując się tak często i uczęszczając wspólnie na zajęcia, rozwija się między nimi więź. Po pewnym czasie nawiązują ze sobą bliższe kontakty, a wśród tych, którzy mają ze sobą więcej wspólnego – przyjaźnie. Poznając się, dowiadują się więcej o sobie, odkrywają siebie nawzajem, ale również odkrywają samych siebie. Na studiach w trybie dziennym, zazwyczaj nie ma dużej rywalizacji pomiędzy studentami, ponieważ każdemu zależy na dobru grupy zajęciowej, dlatego wzajemnie się wspierają, pomagają sobie, współdziałają. Działa tak zwana „giełda” informacji o tym jakie wymagania i „słabe strony” ma dany wykładowca/egzaminator. Prowadzący zadają również zadania nie tylko indywidualne, ale także grupowe, które pozwalają na współpracę i na zdobywanie umiejętności pracy w grupie. Studenci pracują zatem na wspólny sukces.

Ważnym elementem relacji studentów jest życie towarzyskie poza uczelnią. Oprócz nauki, studentów łączą wspólne nurty aktywności życiowej, sposoby spędzania wolnego czasu, wzory zachowania oraz korzystanie ze wspólnej przestrzeni społecznej⁷. Wiele osób pochodzi spoza miasta, w którym uczelnia się znajduje. Wynajmują oni stancje, więc nie mają obok swoich dawnych znajomych. Chętnie spotykają się w gronie ludzi, z którymi przebywają teraz prawie codziennie. Studenci po zajęciach planują wspólne wyjścia do miasta, kina, na imprezy, czy do domu któregoś z kolegów. Dzięki takiej integracji mogą się jeszcze lepiej poznać. Wiele zadań jest opracowywane zespołowo, co przyczynia się do wykształcenia

---

⁵ B. Ostafińska-Molik, *Studenci – dziś i wczoraj. Refleksja o etosie*, [w:] D. Pauluk (red.) *Student na współczesnym uniwersytecie. Idealy i codzienność*, Kraków 2010, s. 175.

⁶ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2021.0.478).

⁷ E. Trubiłowicz, *Studenci i ich świat: od stanu wojennego do Unii Europejskiej*, Lublin 2006, s. 33.

umiejętności pracy zespołowej. Wyróżniają się podczas niej osoby o cechach kierowniczych lub rzetelnie opanowujące wiedzę.

Na studiach zdobywa się prawdziwych przyjaciół na całe życie. Znajomości zawarte na tym etapie naszego życia są bardzo wartościowe i mają szansę przetrwać wiele lat. Jak się okazuje z praktyki starszych pokoleń, mają one często dużą wartość w życiu osobistym jak i karierze zawodowej.

1.1.1. Organizacja pracy na studiach

Dużą pomocą studentom służą media społecznościowe, poczta elektroniczna jak i cały Internet. Łącznikiem w przekazie informacji jest przedstawiciel grupy, zwany starostą. Osoba ta odgrywa w Akademii Wojsk Lądowych ważną rolę w organizacji studiów. Ma to zapewne związek z tym, że studenci wojskowi studiują równolegle dwa fakultety: np. cały program zarządzania i pełny (5-letni) program oficerski, łączony z wieloma zajęciami poza uczelnią (ćwiczenia, obozy itd.). Zatem znacznie zwiększa się ilość terminów, zajęć czy ustaleń. Wymaga to nie tylko przekazywania informacji, ale również wielu uzgodnień. Zapewne dlatego wykładowcy, opiekunowie, jak również studenci często wykorzystują komunikację poprzez osobę pełniącą funkcję starosty. Na studiach cywilnych są oni wybierani na forum, spośród wszystkich studentów, natomiast wśród podchorążych są to najczęściej pomocnicy dowódców plutonów, formalnie usytuowani jako kierujący podchorążymi w określonych ramach, opisanych w odpowiednich dokumentach. Tu pozytywnie zaznacza się rola starostów grup jako pośredników w organizacji nauki.

Przedstawiciel studentów, wspomniany w środowisku starosta, jest liderem swojej grupy. Ma za zadanie przekazywać informacje, zbierać dokumenty, które także musi przekazywać. Jest to osoba odpowiedzialna i komunikatywna. Jej przekaz musi trafić do wszystkich osób studiujących oraz musi wywiązywać się z obowiązków, które nakładają na nią wykładowcy. Osoba ta musi być rzetelna i konsekwentna.

Media społecznościowe to aplikacje sieciowe, bazujące na ideologicznych i technologicznych podstawach Web 2.0 oraz charakteryzujące się wysokim stopniem interaktywności. Istotę ich użytkowania stanowi możliwość tworzenia i wymieniań między sobą treści generowanych przez użytkowników⁸.

Jest to podstawa działalności studentów. Dzięki nim, mogą współpracować, tworzyć wspólne projekty, przekazywać informacje, pliki, zdjęcia, prezentacje, nawet jeżeli nie są złożone w jednym miejscu. Jest to bardzo przydatne, zwłaszcza, że nie zawsze jest czas, żeby spotkać się po zajęciach, a daną pracę trzeba wykonać, informacje zdobyć, a osoba nieobecna musi dowiedzieć się co było realizowane podczas zajęć. Media społecznościowe są bardzo uniwersalne i nikogo nie wykluczają, pozwalają dotrzeć do wszystkich osób na roku.

Poczta elektroniczna to system przesyłania informacji w sieci komputerowej⁹. Jest doskonałym przekazywaczem informacji bieżących pomiędzy wykładowcami a studentami. Zazwyczaj każdy rok ma swojego maila grupowego, do którego każdy ze studentów ma dostęp. Zaletą takiej skrzynki elektronicznej jest to, że

⁸ M. Kaplan, M. Haenlein, *Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media*, „Business Horizons” 2010, nr 53, s. 60-62.

⁹ Słownik Języka Polskiego, Warszawa 2009, s. 665.

każdy może osiąść/zobaczyć informacje, którą wysyła prowadzący zajęcia, podobnie każdy z takiej skrzynki może przekazać/napisać informacje do prowadzących. Wadą powszechnego dostępu wiąże się natomiast z nieostrożnością niektórych osób i możliwością wykasowania ważnych informacji bez wcześniejszego ich zapisania¹⁰.

1.2. Relacje między studentami studiującymi w trybie niestacjonarnym

Relacje na etapie studiów zaocznych nie są płytkie, może nie one mają podstawy do budowania głębszych więzi osobistych, a tym bardziej bliższych kontaktów, a tym samym więzi społecznych, ale jeszcze bardziej pogłębia się współpraca/komunikacja poprzez media. Ta forma współpracy jest studentom bliska, bo w pracy zawodowej codziennie większość z nich ma do czynienia z komunikacją elektroniczną. Studenci spotykają się co 2 tygodnie na kilka godzin.

Dlatego życie grupy polega na tym, aby przyjść na zajęcia, zrealizować swoje zadania i udać się do domu lub pracy. Większość czasu przebywają poza uczelnią, więc relacje z kolegami ze studiów są dla nich mniej istotne. Takie osoby są do siebie nastawione raczej neutralnie, każdy z nich ma bowiem liczne obowiązki. Wykładowcy nie zadają raczej projektów grupowych, ale indywidualne. Każdy student w związku z tym pracuje indywidualnie i stawia na siebie, samorozwój. W mniejszym stopniu interesuje się losem innych osób z jego grupy. Łączenie studiów z pracą posiada jednak sporą wartość, wskutek wykorzystania wiedzy praktycznej, wyniesionej z wykonywania codziennych obowiązków w pracy zawodowej. Dlatego niewątpliwie cenne jest połączenie kierunku studiów z pracą zawodową. Przykładem dobrego połączenia może być studiowanie logistyki z pracą w transporcie.

1.3. Relacje między studentami a studentami z wymiany Erasmus

Erasmus jest to program uruchomiony przez Komisję Europejską 15 czerwca 1987 r.. Obejmuje on szkolnictwo wyższe, a jego celem jest finansowanie wyjazdów studentów na studia w innym kraju europejskim przez okres do jednego roku oraz wspieranie europejskiej współpracy uczelni wyższych ze wszystkich krajów członkowskich UE, EOG oraz państw kandydujących przez wspólne opracowanie programów nauczania, a także wymiany kadry akademickiej¹¹.

Erasmus+ opiera się na osiągnięciach europejskich programów edukacyjnych, które funkcjonowały przez 25 lat i jest wynikiem połączenia następujących europejskich inicjatyw realizowanych przez Komisję Europejską w latach 2007-2013: programu „Uczenie się przez całe życie”, programu „Młodzież w działaniu”, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink, oraz programów współpracy z krajami przemysłowymi w dziedzinie szkolnictwa wyższego¹².

---

¹⁰ *Organizacja pracy na studiach - jak wygląda skuteczne studiowanie i współpraca między studentami?*, Dostępne pod adresem: <https://studia.dlastudenta.pl/artukul/organizacja-pracy-na-studiach-jak-wyglada-skuteczne-studiowanie-i-wspolpraca-miedzy-studentami,134473.html> [dostęp: 23.02.2021].

¹¹ A. Jarosz, *Erasmus bije rekord popularności (pol.)*. Dostępne pod adresem: <http://uniaeuropejska.org/unia/erasmus-bije-rekord-popularnosci> [dostęp: 11.02.2021].

¹² *O programie Erasmus+*. Dostępne pod adresem: <https://erasmusplus.org.pl/strony-informacyjne/informacje-o-programie/> [dostęp: 10.02.2021].

Studenci są raczej przyjaźnie nastawieni do obcokrajowców, tak samo jak obcokrajowcy do polskich studentów. Łączy ich chęć nauki, poznawania świata, różnych ludzi, kultur, tradycji oraz chęć wspólnej integracji po zajęciach. Jedyną barierą, która może się pojawić jest język. Jednak współcześnie nie jest to przeszkodą, gdy już dzieci uczone są co najmniej jednego języka obcego. Zazwyczaj jest to język angielski i prawie każdy polski student potrafi komunikować się w tym języku, podobnie jak osoby przybywające zza granicy.

Studentów z wymiany przyjmuje się z wielką radością, ponieważ można pokazać im polską kulturę, tradycje, miejsca w mieście, w którym się studiuje, a w zamian za to, oni opowiadają o swoim kraju, miejscu zamieszkania i swoich przyzwyczajeniach. Nauka w Polsce i za granicą różni się, więc studenci z wymiany mogą poznać inne realia edukacji.

Studenci umawiają się poza zajęciami jak i przebywają ze sobą na przerwach i podczas zajęć. Mają sporo czasu, aby nawiązać relacje lub nawet przyjaźnie. Pomagają sobie, wspierają się, a ich relacje działają na zasadach relacji między studentami studiującymi w trybie dziennym.

2. BADANIA WŁASNE

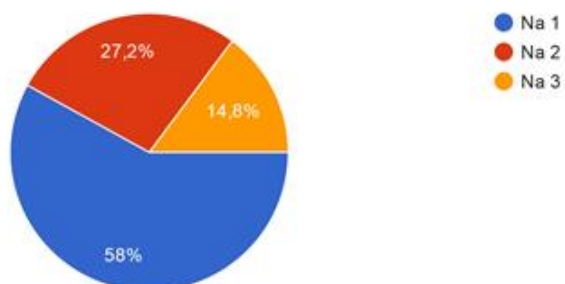
Problemem badawczym była sprawa ułożenia się relacji wśród studentów studiów cywilnych w uczelni wojskowej. Są one odmienne i specyficzne w relacji do innych uczelni. Relacje wśród studentów cywilnych dotyczą około jednej trzeciej ogółu studiujących i odbiegają od skoszarowanych podchorążych na kierunkach wojskowych. Czy ma to znaczenie dla zadzierzgnięcia się silniejszych więzi, czy odwrotnie, jest kwestią, którą postanowiono zbadać.

Celem badania była wiwisekcja jak kształtuje się to w przypadku studentów stacjonarnych jak i niestacjonarnych, których związki, spotkania kształtując relacje są jeszcze bardziej zmarginalizowane w stosunku do podchorążych kształtujących życie społeczne w Akademii Wojsk Lądowych.

Skonstruowano dwanaście pytań kwestionariusza i przeprowadzono bezpośrednią wiwisekcję z 81 studentami cywilnymi AWL (Rysunki 1-12). Wszyscy, których poproszono o wywiad chętnie odpowiadali, zaintrygowani tematem. W większości pytań ankietowani zdecydowanie odpowiedzieli tak lub nie, mało kto miał wątpliwości w kwestii relacji z koleżankami czy kolegami.

Na którym roku studiujesz?

81 odpowiedzi

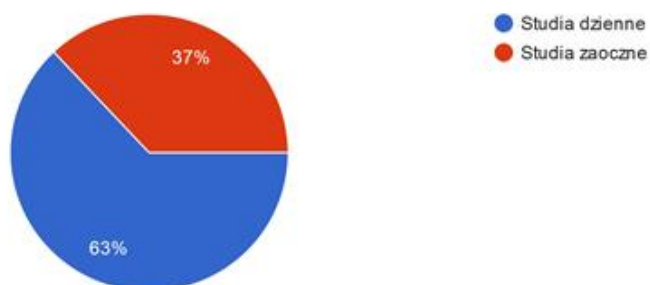

Rysunek 1. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Na którym roku studiujesz?

Źródło: opracowanie własne

1. W jakim trybie studiujesz?

81 odpowiedzi

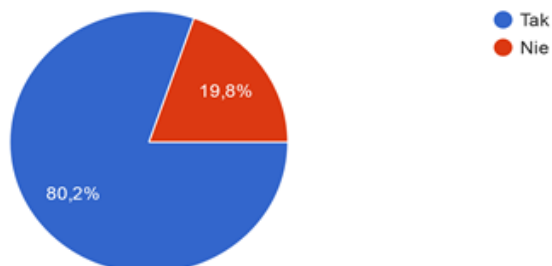

Rysunek 2. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – W jakim trybie studiujesz?

Źródło: opracowanie własne

2. Czy jesteś zadowolony/-na z relacji panujących w Twojej grupie?

81 odpowiedzi

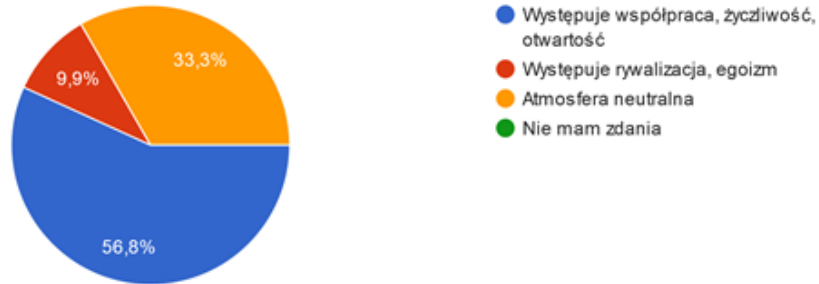

Rysunek 3. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Czy jesteś zadowolony/-na z relacji panujących w Twojej grupie?

Źródło: opracowanie własne

3. Jak byś określił/-a atmosferę panującą w Twojej grupie?

81 odpowiedzi

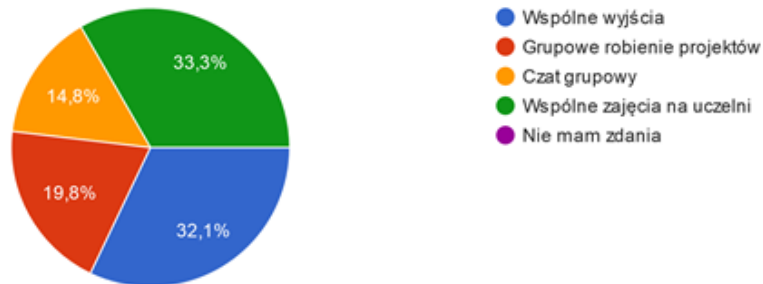

Rysunek 4. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Jak byś określił/-a atmosferę panującą w Twojej grupie?

Źródło: opracowanie własne

4. Co najbardziej wpływa na pozytywne relacje między Tobą a Twoją grupą?

81 odpowiedzi

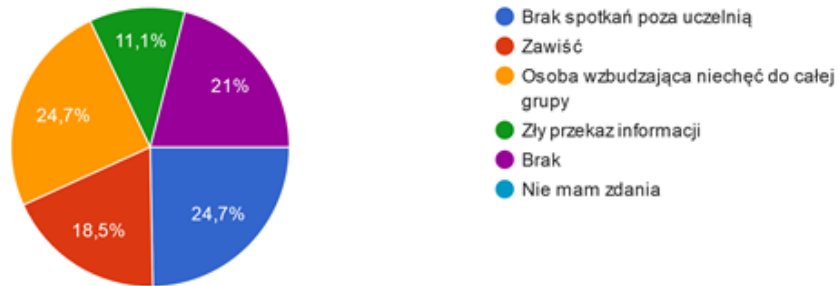
Rysunek 5. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Co najbardziej wpływa na pozytywne relacje między Tobą a Twoją grupą?

Źródło: opracowanie własne

5. Co najbardziej wpływa na negatywne relacje w Twojej grupie?

81 odpowiedzi

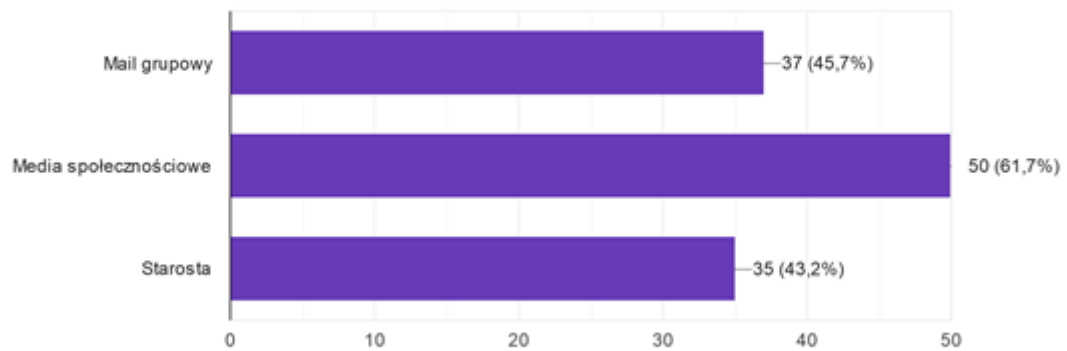

Rysunek 6. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Co najbardziej wpływa na negatywne relacje w Twojej grupie?

Źródło: opracowanie własne

6. Jak zdobywasz informację o tym co dzieje się na uczelni?

81 odpowiedzi

Rysunek 7. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Jak zdobywasz informację o tym co dzieje się na uczelni?

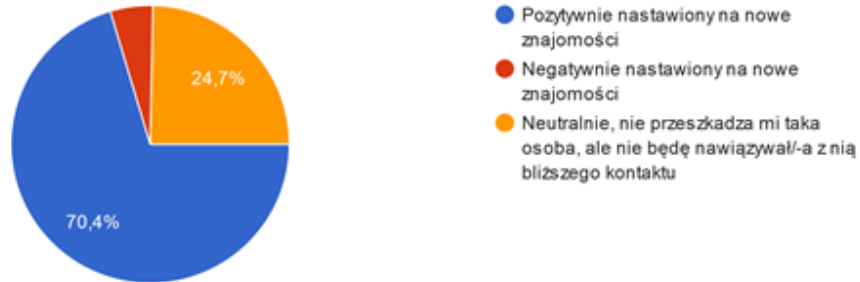
Źródło: opracowanie własne

Relacje między studentami

7. Jak jesteś nastawiony/-na do nowych osób np. pochodzących zza granicy, które będą razem z Tobą uczęszczać na zajęcia?

81 odpowiedzi

Rysunek 8. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Jak jesteś nastawiony/-na do nowych osób np. pochodzących zza granicy, które będą razem z Tobą uczęszczać na zajęcia?

Źródło: opracowanie własne

8. Czy byłbyś/byłabyś w stanie wprowadzić nowego ucznia do grona Twoich znajomych na uczelni i oprowadzić go po obiektach należących do uczelni oraz opowiedzieć trochę o wykładowcach i odbywających się zajęciach?

81 odpowiedzi

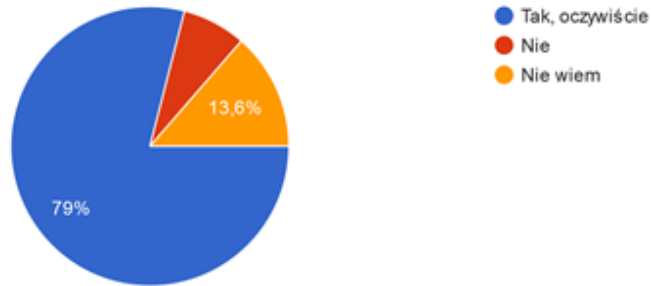

Rysunek 9. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Czy byłbyś/byłabyś w stanie wprowadzić nowego ucznia do grona Twoich znajomych na uczelni i oprowadzić do po obiektach należących do uczelni oraz opowiedzieć trochę o wykładowcach i odbywających się zajęciach?

Źródło: opracowanie własne

9. Czy widząc kogokolwiek ze swojej grupy, kto potrzebuje pomocy w nauce, bądź w sprawach osobistych, byłbyś/byłabyś w stanie poświęcić swój czas i wyciągnąć pomocną dłoń?

81 odpowiedzi

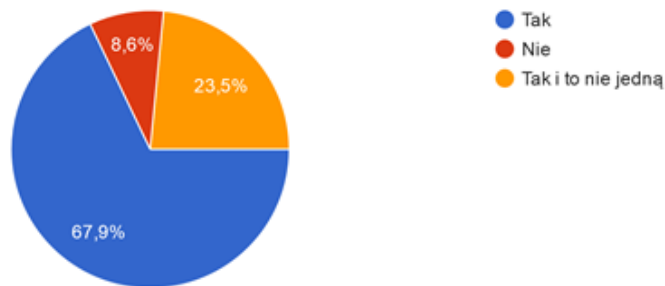

Rysunek 10. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Czy widząc kogokolwiek ze swojej grupy, kto potrzebuje pomocy w nauce, bądź w sprawach osobistych, byłbyś/byłabyś w stanie poświęcić swój czas i wyciągnąć pomocną dłoń?

Źródło: opracowanie własne

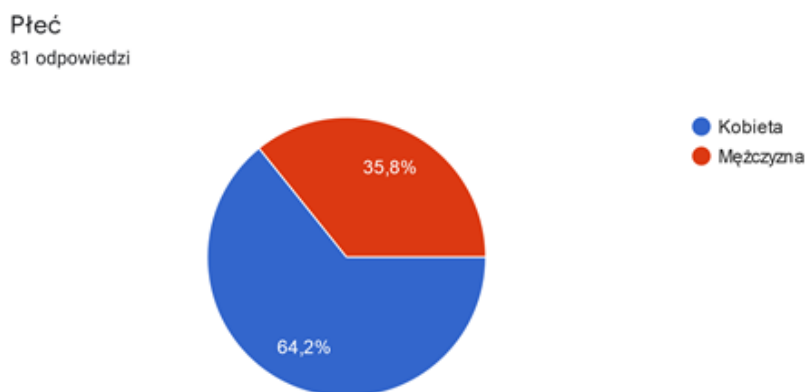
10. Czy masz w swojej grupie zaufaną osobę, do której zawsze możesz się zwrócić?

81 odpowiedzi

Rysunek 11. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – Czy masz w swojej grupie zaufaną osobę, do której zawsze możesz się zwrócić?

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 12. Pytanie z ankiety: Relacje między studentami – płeć.

Źródło: opracowanie własne

Z badań wynika, że znaczna większość ankietowanych studentów uczęszcza pierwszy rok studiów stacjonarnych. Większość jest zadowolona z obecnej atmosfery panującej w ich grupach, co przekłada się na dobre relacje międzyludzkie powstające w wyniku wspólnego studiowania. Na pozytywne relacje wśród studentów składa się wiele czynników, np.: wspólne wyjścia, grupowe opracowywanie projektów, czat grupowy oraz zajęcia na uczelni. Każdy z tych czynników uzyskał zbliżony do siebie wynik procentowy, jednak najwięcej głosów ankietowanych uzyskało pytanie „Co najbardziej wpływa na pozytywne relacje między Tobą a Twoją grupą?”. Odpowiedzi: wspólne zajęcia na uczelni (33,3%) oraz wspólne wyjścia (32,1%). Według ankietowanych, na negatywne relacje w grupie wpływają kolejno: brak spotkań poza uczelnią oraz osoba wzbudzająca niechęć do całej grupy, zawiść oraz zły przekaz informacji. 21% ankietowanych uznało, że w ich grupie nie występuje czynnik negatywny, wpływający na relacje, natomiast 24,7% ankietowanych nie wyraziło opinii na ten temat. Z tych wyników można wywnioskować, że do pozytywnych relacji międzyludzkich wśród studentów istotnie przyczyniają się wspólne wyjścia, a także to, że w grupach są osoby, które wzbudzają niechęć do całej grupy, co bezpośrednio przekłada się na relacje wśród tych studentów. Z wyników ankiet można wywnioskować, że bardzo dobrym źródłem/informatorem dla studentów są media społecznościowe, dzięki którym mogą oni zdobywać cenne informacje i utrzymywać ze sobą stały kontakt. Informacje dotyczące tego, co dzieje się na uczelni, studenci zdobywają w dużej mierze również poprzez maila grupowego oraz starostę grupy. Nastawienie do nowych osób, studiujących razem z ankietowanymi jest w większości pozytywne, bo aż 70,4 % ankietowanych odpowiedziało, że jest otwarta na nowe znajomości, 24,7% jest nastawiona neutralnie, ale nie będą chcieli nawiązywać bliższych kontaktów z nowymi osobami, a tylko 4,9% ankietowanych jest nastawiona do nowych znajomości negatywnie. Z odpowiedzi na to pytanie, można wywnioskować, że tylko nieliczne osoby nie będą chciały zawierać nowych znajomości z osobami, np. pochodzących z zagranicy. Być może przyczyną tego jest brak znajomości języka obcego lub ogólne złe nastawienie do obcokrajowców. 75,3% studentów byłaby w stanie wprowadzić nowego

ucznia do grona swoich znajomych, nawet jeżeli wymagałoby to znajomości języka obcego, 22,2% ankietowanych nie byłaby w stanie podjąć się takiego zadania, a tylko nieliczny odsetek, czyli 2,5% ankietowanych nie chciałoby wprowadzić nowego ucznia do grona swoich znajomych, bo nie jest pozytywnie nastawiona do nowych osób. 79% ankietowanych byłaby w stanie poświęcić swój czas osobie z grupy, która potrzebuje pomocy, 13,6% nie wie, czy podjęłoby się poświęcenia swojego czasu na pomoc innej osobie z grupy, a tylko 7,4% ankietowanych nie podjęłoby się pomocy. Z badań wynika, że większość ankietowanych lubi poznać nowe osoby, niezależnie czy jest to rodak czy obcokrajowiec. Tak samo, większość jest w stanie wprowadzić nową osobę do grupy swoich znajomych oraz pomóc drugiej osobie w potrzebie. Ludzie potrzebują interakcji z innymi i znajduje to potwierdzenie również w przeprowadzonych badaniach. Większość ankietowanych ma w swojej grupie zaufaną osobę, do której zawsze może się zwrócić – łącznie jest to aż 91,4% ankietowanych, 23,5% z nich ma więcej niż jedną zaufaną osobę, do której mogą się zwrócić, 8,6% ankietowanych nie ma takiej osoby w swojej grupie. Wynikach pokazują, że większość osób ankietowanych ma zaufaną osobę wśród swojej grupy, co przekłada się na bliższe relacje przyjacielskie, które pozyskujemy na studiach. W ankiecie brało udział 64,2% kobiet i 35,8% mężczyzn.

PODSUMOWANIE

Reasumując, istnieje wiele grup studenckich, które mają ze sobą różne relacje. Bardzo ważnym i istotnym elementem jest to, że większość studentów potrafi porozumieć się z innymi i jest chętna do poszerzania horyzontów wraz z nowymi znajomymi. Pozytywne relacje między studentami dobrze wpływają na ich dalszą współpracę oraz rozwój osobisty każdego z nich. Niestety, w społecznościach studenckich nie zawsze występuje miła i pozytywna atmosfera. Ma na to wpływ tryb studiowania studentów, gdyż na studiach stacjonarnych łatwiej jest nawiązywać znajomości i współpracę niż na studiach niestacjonarnych. Mimo wszystko każdy student stara się o jak najlepszy start w nowej społeczności i każdy chociaż w niewielkim stopniu chce budować pozytywne relacje i wspomnienia.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2021.0.478).

Pozycje zwarte

2. Gibbons M., *The Self – Directed Learning Handbook. Challenging Adolescent Students to Excel*, San Francisco 2002.
3. Ostafińska-Molik B., *Studenci – dziś i wczoraj. Refleksja o etosie*, [w:] Pauluk D. (red.) *Student na współczesnym uniwersytecie. Ideały i codzienność*, Kraków 2010.
4. Słownik języka polskiego, Warszawa 2009.

5. Sztompka P., *Socjologia Analiza społeczeństwa*, Kraków 2012.
6. Trubiłowicz E., *Studenci i ich świat: od stanu wojennego do Unii Europejskiej*, Lublin 2006.

Artykuły z czasopism

7. Kaplan M., Haenlein M., *Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media*, „Business Horizons” 2010, nr 53.

Źródła internetowe

8. Jarosz A., *Erasmus bije rekord popularności (pol.)*. Dostępne pod adresem: <http://uniaeuropejska.org/unia/erasmus-bije-rekord-popularnosci>.
9. *O programie Erasmus+*. Dostępne pod adresem: <https://erasmusplus.org.pl/strony-informacyjne/informacje-o-programie/>.
10. *Organizacja pracy na studiach - jak wygląda skuteczne studiowanie i współpraca między studentami?*. Dostępne pod adresem: <https://studia.dlastudenta.pl/arttykul/organizacja-pracy-na-studiach-jak-wyglada-skuteczne-studiowanie-i-wspolpraca-miedzy-studentami,134473.html>.

RELATIONS BETWEEN STUDENTS

Summary: *The article describes the interpersonal relationships of students with different variants of study: full-time and part-time, as well as how they operate and communicate outside the university. The key element of the article are the differences between the development of relationships and the joint and independent work of students. The development of social life and the organization of work during studies are described. The characteristics of the ERASMUS program are also included, the development of interpersonal relations is described, for example, students studying at the Military University of Land Forces (MULF) and exchange students who get to know what studying in Poland looks like, get to know the local people and their habits, a culture different from one's own, new rules and traditions. The last part of the article is to show, as a result of my own research, how the relations between students in different groups and about different variants of study are arranged. Through the questionnaire, a vivisection was made of how the issue of interpersonal relations is clarified at the university among full-time and part-time students.*

Keywords: *interpersonal relations, students, full-time studies, part-time study*